

NÅR LANDBRUG GIVER MOD PÅ LIVET

tema | Social ansvarlighed

Mød tre medarbejdere, der med forskellige vilkår har forøget deres livs-kvalitet ved at arbejde i landbruget.

Pernille Andersen har styrket selvtiliden, Hardy Larsen er i fuldt sving trods en erhvervsskade fra et tidligere job, og for Jens Hansen er jobbet ikke kun meningsfyldt, men også personlig rådgivning for ham.

Samtidig udfylder de tre personer vigtige roller hos henholdsvis Lone og Gunnar Vad Jørgensen på Vibholm ved Ulfborg samt hos Niels Otto og Ina Lund på Nørremark ved Bredebro.

På den måde er landmænds lyst og evne til at tage socialt ansvar til gavn for alle parter ifølge teamleder Maiken Skalborg Schmidt, Jobcenter Tønder.

"Landmænd er gode til at tage imod mennesker med psykiske og fysiske udfordringer og give dem mulighed for at komme tilbage eller i gang på arbejdsmarkedet," siger Maiken Skalborg Schmidt.

En del af familien

En af grundene hertil finder hun i traditionen for, at karle og piger i 'gamle dage' blev opfattet som en del af familien.

"Man har stadig højt til loftet og inviterer måske medarbejdere på kaffe i privaten. Desuden rummer landbruget mange opgaver, som, uden at stille systematiske krav til effektivitet, både er vigtige og giver mening. Her kan fx en borger i virksomhedspraktik passe ind og blive en ekstra arbejdskraft uden for bedriftens normering," siger Maiken Skalborg Schmidt.

Som et eksempel på en opgave nævner hun at passe kalve. Det er netop Pernille Andersens ansvarsområde hos mælkeproducenterne Lone og Gunnar Vad Jørgensen på Vibholm ved Ulfborg. Her blev Pernille Andersen, der har diagnosen ADHD, ansat i et fleksjob for fire år siden. Dengang arbejdede den nu 25-årige kvinde kun to formiddage om ugen, men nu er hun i sving kl. 7-12 fra mandag til fredag. Og Pernille Andersen er vokset med opgaverne på den vestjyske bedrift med 300 køer.

"I min skoletid blev jeg mobbet, og siden fik jeg tit at vide, at jeg ikke duede til noget. Men hos Lone og Gunnar har jeg fundet ud af, at der er brug for mig, at jeg kan noget, og at jeg gerne vil arbejde med landbrug. De har lært mig en masse, og det har gjort mig mere selvsikker. Jeg tør tage beslutninger og gøre tingene selv, hvis jeg er alene i stalden. Mangler der fx strøelse, giver jeg kalvene noget," fortæller Pernille Andersen.

Også i sit privatliv har jobbet på Vibholm gavnet hende.

"Jeg er blevet bedre til at holde styr på min lejlighed, går i fitnesscenter og besøger nogle gange en veninde på vej hjem fra arbejde. Den slags turde jeg ikke rigtig tidligere. Men Lone er god til at støtte mig og sige 'du kan jo godt'," siger Pernille Andersen.

Lone Vad Jørgensen har ligeledes bemærket forandringerne.

"Vi ansatte Pernille, fordi vi havde brug for en medhjælper, og fordi der også skal være plads til folk af hendes slags. Da hun begyndte hos os, var hun stille og genert og turde dårligt se op fra gulvet. Men vi fik hevet Pernille op af det hul, hun var i. Nu er hun glad og smilende, stiller spørgsmål, når hun er i tvivl, er aldrig syg og bliver ofte og hjælper til, når hun har fået fri. Men man skal kunne fornemme Pernilles grænser," siger Lone Vad Jørgensen.

Tusindkunstner trods brækket ryg

Karen Mølgaard, funktionsleder på Jobcenter Holstebro, er enig.

"Borgere i fleksjob fungerer ikke altid efter en lige linje. Derfor skal man, som deres arbejdsgiver, være rummelig og kunne skabe et miljø, som ikke er for hektisk. Det er der gode muligheder for i landbruget, fordi der som regel er tale om virksomheder med få ansatte. Imødekommenheden er stor, og landmanden er klar til at være mentor og tage borgeren under sine vinger," siger Karen Mølgaard.

Ud over Pernille Andersen fik hun for to år siden også ansat den 58-årige Hardy Larsen i et fleksjob på

25 timer om ugen på Vibholm. Det har givet den tidligere lastbilchauffør nyt mod på livet.

"Jeg brækkede ryggen, da jeg væltede med lastbilen. Efter at være kommet mig var jeg taxachauffør i tre et halvt år, men jeg kunne ikke tåle at sidde så længe bag rattet. Ryggen skabte sig helt vildt. Derfor måtte jeg stoppe og gå hjemme. Det var jeg ikke så vild med. At arbejde hos Gunnar og Lone har givet mig en hverdag og noget at stå op til," fortæller Hardy Larsen.

På Vibholm står han for reparationer og vedligehold fx af plæneklippere, traktorer og staldinventar – og bor til leje i et af ejendommens huse. Lone Vad Jørgensen kalder sin lejer for en tusindkunstner.

"Han hjælper os med at holde smederegningerne nede," konstaterer hun.

Mere mod på livet

150 km syd for Vibholm monterede Jens Hansen for nylig sutter på et bræt i kalveboksene på Niels Otto og Ina Lunds økologiske bedrift Nørremark ved Bredebro.

"Sutterne er med til at stimulere kalvenes suttereфлекser," siger Jens Hansen, der med Jobcenter Tønder som formidler blev ansat hos Niels Otto og Inge Lund for halvandet år siden.

"Inden da gik jeg hjemme, fordi det var svært at finde noget, som passede ind i mit system. Det gør det at arbejde hos Niels Otto og Inge. Ud over de faste rutineopgaver med at passe kalve er jeg bl.a. også med til få de 330 køer ind i robotterne, hente kvier på marken og flytte køer. Det er spændende," fortæller Jens Hansen.

Han får mere end løn for sit arbejde.

"Inge (Lund, red.) kan se, når jeg hænger med hovedet og har problemer med ekskonen og børnene – fx har min søn det med at stikke af hjemmefra af og til. Så tager Inge en snak med mig og spørger, hvad der er galt og giver mig nogle råd. Det giver mig mere mod på livet," siger Jens Hansen.

”DET HANDLER OM AT SE DET BEDSTE I FOLK”

Lysten til at hjælpe andre og en tillid til, at alle har et talent og en motivation får en østjysk mælkeproducent til bl.a. at 'ansætte' skoletrætte unge og langtidsledige i jobprøvning.

Alle er gode til et eller andet. Det handler bare om at finde ud af, hvad det er. Den holdning ligger til grund for, at Lars Mågård, mælkeproducent på Lønagergård ved Gjerlev, af og til får fx skoletrætte unge og folk i jobprøvning som midlertidige medhjælpere via et samarbejde med Randers Kommune.

”Og så kan jeg vist også sige, at min kone og jeg har et stort hjerte. Derfor vil vi gerne løfte opgaven med at give folk, der på den ene eller anden måde har det svært, en chance for at vise, hvad de duer til, hos os,” siger Lars Mågård.

Hans vej til at finde frem til en persons talent og motivation går via en tildeling af få, men faste opgaver og en grundig forklaring af, hvordan arbejdet skal udføres.

”Det nytter ikke at fortælle 25 ting til en person, som måske ikke er helt topmotiveret. Jeg un-

derstreges også, at vedkommende ikke kommer til at lave 'spændende' ting, som at køre traktor, men at arbejdet fx kan gå ud på at vaske kalveskåle,” siger Lars Mågård og fortsætter:

”Om det tager ham fire timer er ligegyldigt. Også selv om jeg kan vaske skålene på 10 minutter. Dem kan jeg bruge på noget andet. Og efter nogen tid kan han måske vaske skålene på tre timer.”

For Lars Mågård består det vigtige i, at personen oplever, at hans indsats tæller, og at andre er afhængige af ham.

”Den slags motiverer folk til at arbejde. Og for os betyder det at have en mand på yderste mandat, at vi kan have en hånd til basale, faste ting i travle perioder,” påpeger Lars Mågård.

Nul Facebook

Med en understregning af, at han ikke går ind for kæft, trit og retning, lægger Lars Mågård vægt på vigtigheden af faste rammer.

”Folk skal møde til tiden. Ellers når de ikke deres opgaver, og så bliver vores to fastansatte medhjælpere forsinket i deres arbejde. Desuden skal telefonen blive i lommen i arbejdstiden. Ser jeg, at

Emil Herholdt Møller har fået en god hverdag hos Lars Mågård på Lønagergård.

en medhjælper fx tjekker Facebook, mens han er ved at skrabe ned i malkestalden, får han en advarsel,” fastslår Lars Mågård.

Ud over at få fx en skoletræt elev til at indgå i arbejdsdagen kræver det sociale engagement ekstra tid ved skrivebordet. Her er administrativt arbejde med tilskudsordninger og kontakt til Randers Kommunes jobcenter blandt opgaverne.

”Min kone og jeg bruger også tid på at holde møder med en person, vi måske kan bruge, og hans lærer eller sagsbehandler. Dels for at få et indtryk af ham, dels for at kunne planlægge hans arbejde bedst muligt,” siger Lars Mågård.

Han har primært positive erfaringer med at have 'folk fra kommunen'.

”Et par stykker har jeg måttet afbryde samarbejdet med, fordi de var for 'tunge', men andre vokser med opgaverne hos os og får større ansvarsområder. Og engang havde vi en ung fyr, som nærmest var opgivet af skolen. Han kom på landbrugsskole efter at have været hos os,” fortæller Lars Mågård.

/HENRIK LOMHOLT RASMUSSEN

Fin balancegang

At være arbejdsgiver for en fleksjobber kræver empati og tålmodighed.

At have en fleksjobber ansat kan blive en succeshistorie, men det kræver engagement og menneskelig indsigt. Det ved Lone Vad Jørgensen, der som mælkeproducent på Vibholm ved Ulfborg har haft den ADHD-diagnosticerede Pernille Andersen i et fleksjob i fire år.

”Nu går det strygende. Men inden Pernille kom ud til os, havde hun ikke været vant til at lave noget, og da slet ikke fysisk arbejde, så det var en stor omvæltning at komme hjemmefra og pludselig være i

gang. Her gælder det om at planlægge en arbejdsuge med faste og overskuelige rutineopgaver, der ikke er for komplicerede, samt tydeligt og roligt at forklare, hvordan opgaverne skal udføres. Desuden skal man kunne fornemme Pernilles grænser og vide, hvornår hendes hoved er træt,” forklarer Lone Vad Jørgensen.

Det betyder også, at hun er forberedt på, at nogle arbejdsopgaver af og til må vente.

”Jeg understreger altid over for Pernille, at hun skal gøre så meget, som hun kan nå og vente med resten til næste dag. Fx vasker hun måske vinduerne i stalden den ene dag og tager vinduerne i kalvestalden dagen efter. Hun skal kunne overskue opga-

verne, og de skal foregå i hendes tempo, ellers daler arbejdsindsatsen. Og jager man med Pernille eller skælder hende ud, er vores gensidige tillid brudt med det samme. Så ryger hun ned i et sort hul,” påpeger Lone Vad Jørgensen.

Hun understreger, at ansættelsen af Pernille Jørgensen ikke handler om at få en billig medhjælper, hvis løn betales delvist af kommunen.

”Det er da en god ordning, men for os er det vigtigste, at vi ved at have fleksjobbere kan hjælpe folk, som har det svært på den ene eller anden måde, med at komme videre,” fastslår Lone Vad Jørgensen.

/HENRIK LOMHOLT RASMUSSEN

Lineær celletalsafregning motiverer

Størstedelen af leverandørerne til Them Andelsmejeri har forbedret kvaliteten af deres mælk markant efter indførelse af en afregningsmodel, der belønner selv den mindste forbedring.

I 2014 afskaffede Them Andelsmejeri den traditionelle mælkeafregning med klasser i forhold til celletal. I stedet indførte mejeriet en såkaldt lineær afregning og hævdede tillægget for klasse 1 Super til 4 pct. Leverandørerne belønnes således for selv den mindste forbedring af celletallet ned til 100.000 – og straffes tilsvarende, hvis det stiger. At den nye afregningsmodel har haft en motiverende effekt er uomtvisteligt.

FOTO: MARTIN BALLUND

"Synliggørelsen af, hvad den enkelte kunne have opnået i kvalitetstillæg, har sandsynligvis været med til at forbedre mælkekvaliteten," fortæller direktør for Them Andelsmejeri, Alette Algreen-Ussing.

"Vores mælkekvalitet er blevet markant bedre, fortæller direktør Alette Algreen-Ussing.

"Da vi første gang udarbejdede en opgørelse over opnåede kvalitetstillæg i 2012, havde 29 pct. af vores landmænd opnået et tillæg på over 3,5 pct. ud af et maksimalt tillæg på 5 pct. Det tal er i dag steget til 68 pct. ud af et maksimalt kvalitetstillæg på 7 pct." lyder det fra direktøren.

Ud over en høj mælkekvalitet lægger mejeriet desuden vægt på, at et lavt celletal også er et udtryk for god dyrevelfærd.

"Vi har fokus på dyrevelfærd. Og en sund ko, der trives, har et lavt celletal og giver en høj ydelse," fortæller Alette Algreen-Ussing.

Termokim og sporer afregnes

På mejeriet testes mælken desuden løbende for termokim. Førsteklasses mælk defineres som mindre end 300 termoresistente kim pr. ml. og udløser max tillæg til landmanden.

"Vi er en fødevarer virksomhed, og derfor er renlighed i fokus. Og termoresistente kim er et udtryk for renlighed af malkesystemet, når koen bliver malket, og mælken rammer mælketanken. Der er jo ikke termokim i mælken, inden koen bliver malket," forklarer Alette Algreen-Ussing.

Sporetal afregnes også, eftersom sporeindholdet har stor indflydelse på kvaliteten af mejeriets oste. Her må man max. have 400 sporer i klasse 1 Ekstra.

Staldskoler forbedrer celletallet

Forbedring af mælkekvaliteten kommer ikke af sig selv. Derfor er mejeriet også gået aktivt ind i

Vores Mælk®
- en ren fornøjelse

at støtte leverandørerne i den proces. Der er oprettet staldskoler, som består af grupper på 4-6 landmænd. I samarbejde med SEGES får alle i gruppen besøg af en rådgiver og anbefalinger til, hvad der kan ændres med henblik på at forbedre mælkekvaliteten. Forud for hvert staldskolebesøg har den enkelte bedrift haft besøg af en kvalitetsrådgiver, som bl.a. foretager en dynamisk måling af malkeanlægget, som skal sikre, at det er korrekt indstillet. Mejeriet finansierer begge dele.

Tal på mistet indtægt

Én gang i kvartalet får leverandørerne en opgørelse over, hvor meget de kunne have tjent, hvis de havde ligget optimalt på bl.a. de tre parametre – celletal, sporer og termokim – og de ser sig selv benchmarket i forhold til de øvrige.

"Den synliggørelse af, hvad den enkelte landmand har opnået – og ikke mindst kunne have opnået i kvalitetstillæg, har sandsynligvis også været med til at forbedre mælkekvaliteten," lyder det fra Alette Algreen-Ussing, som oplever stor opbakning fra leverandørerne til den nye afregningsmodel.

"Vi har iværksat tiltagene, som skal sikre den bedst mulige mælkekvalitet, i samarbejde med vores andelshavere. Fællesnævneren for tiltagene er, at de skal give mening både for mejeriet og for landmanden" slutter Alette Algreen-Ussing.

/KIRSTEN MARSTAL

Klovlidelser helbredes hurtigere ved brug af smertestillende midler

Køer med lidelser som sålesår og byld i den hvide linje kommer sig markant hurtigere, hvis behandlingen suppleres med smertestillende midler.

Klovbeskæring og gerne en klovsko på. Det er standardbehandlingen af hornrelaterede klovlidelser som svære såleblødninger, sålesår og hulvæg.

En ny engelsk undersøgelse viser imidlertid, at supplerende behandling med smertestillende præparater i form af NSAID (fx flunixin, meloxicam eller ketoprofen) ikke bare mindsker køernes lidelser, men også fremskynder deres helbredelse signifikant.

Ifølge forskerne skyldes det dels, at de smertestillende midler nedsætter betændelsesreaktionen i vævet, dels at de reducerer ubehaget ved klovsko. Forskerne anbefaler derfor, at man ved hornrelaterede lidelser bruger kombinationen klovbeskæring, klovsko og smertestillende – også

FOTO: PIA NIELSEN

Nogle gange skal der skæres dybt for at åbne en byld i den hvide linje.

til køer med lette grader af halthed, og så snart det konstateres.

Undersøgelsen er foretaget af forskere ved University of Nottingham og publiceret i Journal of Dairy Science.

Husk i øvrigt, at du kan se fotos og beskrivelser af digital dermatitis og andre klovlidelser i klovatlasset på www.sundklov.dk under afsnittet *Billeder og beskrivelser*.

KIRSTEN MARSTAL

Er import risikoen værd?

Når man importerer dyr, risikerer man også import af grimme følgesvende.

Dansk kvægbrug er fri for en række smitsomme sygdomme, som flourer blandt andet i landene, omkring os. I høj grad fordi, det har været en målrettet strategi at udrydde sygdommene. Det har kostet staten og kvægbrugerne millioner af kroner, men er det værd, fordi det har løftet sundheden i besætningerne og givet pote i relation til handel med udlandet. De sygdomme, der aktivt er udryddet, omfatter kvægtuberkulose, smitsom kastning (brucellose), IBR, kvægleukose og (næsten) BVD.

Stol ikke på tests

Det kan være katastrofalt og rigtig dyrt at få indslæbt en 'eksotisk' infektion. Den største enkelte risiko er import af levedyr. Test af dyrene, inden de afhentes i eksportlandet, kan vise forkert resultat plus risikoen for at hente infektioner ind, der ikke testes for. Der er mange eksempler på smitte med nye sygdomme til lande, der tidligere har været fri pga. import af dyr. Sygdomme, som har kostet de pågældende lande dyrt at bekæmpe, eller som landene stadig døjer med.

Den største enkelte risiko for indslæbning af eksotiske infektioner til Danmark er import af levedyr.

Dyrt for fællesskabet

I 2014 blev der importeret 348 kreaturer fordelt på 28 stk. malkekvæg og 320 stk. kødkvæg. Dyrene kom fra Polen, Frankrig, Holland, Storbritannien, Tyskland og Letland. Lande, hvor der forekommer kvægtuberkulose, brucellose, IBR og BVD. De øvrige nordiske lande er fri for stort set de samme sygdomme, som vi, og har derudover sandsynligvis en bedre situation med hensyn til nogle infektioner.

Det må stærkt anbefales, at der hentes nyt avlsmateriale ind på andre måder end ved import af levedyr. Det fungerer glimrende ved sæd og embryoner, og risikoen for at få indslæbt eksotiske infektioner herved er langt mindre. En lille gevinst for den enkelte importør kan koste dyrt for fællesskabet.

/ERIK RATTENBORG

Elektroniske øremærker giver hurtig registrering i DMS

De elektroniske øremærker kan udnyttes til hurtigere og mere sikker registrering. Det benytter man sig af på Lille Nygård.

På Lille Nygård ved Ejning udnytter driftsleder Rasmus Galsgaard de elektroniske øremærker, når han foretager registreringer i DMS Dyreregistrering.

"Vi flytter mange dyr hver uge. Vi har 600 årskoer, kvierne på en anden ejendom og goldkøerne på en tredje. Og så kunne vi få noget godt ud af de elektroniske øremærker," forklarer Rasmus Galsgaard.

Han scanner øremærkerne med en Allflex-stav, som uploader numrene via en Allflex-app til SmartKoen. Herefter skal han bare trykke det besætningsnummer, som han vil flytte dem til og trykke godkend, så han har registreret flytning på dem alle.

"I stedet for at taste flytningerne manuelt ind i DMS Dyreregistrering kan vi gøre det meget hurtigere på denne her måde – og meget sikrere, fordi vi

Rasmus Galsgaard scanner øremærkerne med en Allflex-stav. Alle med DMS Dyreregistrering kan tilgå smartkoen.dk via deres mobil. Foto: Privat.

undgår skrivefejl," forklarer Rasmus.

"Vi er også begyndt at bruge SmartKoen, når vi golder køer. Ofte har vi ti eller flere goldkøer om ugen, som vi på den her måde kan registrere på én gang. Og i stedet for at bruge tid ved computeren, kan vi registrere ude i stalden, hvor dyrene er. Det kan klart anbefales," slutter driftslederen.

/KIRSTEN MARSTAL

REGIONSMØDER 2015

Hvordan bliver danske kvægbrug mere robuste? Mød Landbrug & Fødevarer, Kvægs ledelse på årets regionsmøder og hør deres bud.

Et marked med svingende priser kræver robuste bedrifter. Derfor sætter vi på årets regionsmøder fokus på hvilke tiltag, der kan være med til at øge robustheden. Vi kommer bl.a. ind på hvilke politiske tiltag, der er spillet på banen og hvilken værdi, de kan give bedriften. Vi skal også omkring nogle af de muligheder, vi har for selv at optimere bedriften – med fokus på både nye og kendte styringsværktøjer.

Regionsmøderne er også din mulighed for at få en god dialog om SEGES' og L&F, Kvægs arbejde og den aktuelle situation såvel på verdensmarkedet som på den enkelte bedrift.

Mød op, bliv opdateret og stil spørgsmål – der kræves ingen tilmelding.

Man. 19. okt. kl. 11.00	Nordjylland, Nord LandboNord, Brønderslev
Man. 19. okt. kl. 19.30	Fyn Centrovic, Vissenbjerg
Tirs. 20. okt. kl. 11.00	Nordjylland, Syd AgriNord, Aalborg SV
Tirs. 20. okt. kl. 19.30	Vestjylland Aulum Fritidscenter, Aulum
Tors. 22. okt. kl. 19.30	Østjylland LMO, Hinnerup
Man. 26. okt. kl. 19.30	Sønderjylland Agerskov Kro, Agerskov
Tirs. 27. okt. kl. 19.30	Vestjylland, Syd Jysk Landbrugsrådg., Esbjerg
Ons. 28. okt. kl. 11.30	Bornholm Bornholms Landbrug, Åkirkeby
Ons. 28. okt. kl. 19.30	Østlige Øer Gefion, Sorø
Tors. 29. okt. kl. 19.30	Vestjylland, Nord Landbo Limfjord, Skive

/KIRSTEN MARSTAL

kvægNYT udgives af SEGES Kvæg, Agro Food Park 15, 8200 Aarhus N, T +45 8740 5000, F +45 8740 5010 REDAKTION Gitte Grønnebæk (ansv.), gig@seges.dk, Lone Sylvest Søgaard, lss@seges.dk (red), Kirsten Marstal, kfm@seges.dk LAYOUT OG PRODUKTION Inger Camilla Fabricius, icf@seges.dk GRAFIK Chr. E. Christensen, cec@seges.dk FOTO (Hvor ikke andet er nævnt) LandbrugsMedierne TRYK GP-TRYK A/S, Grenaa ANNONCESALG Marlene Balle Andersen, T 8740 5342, maa@seges.dk ABONNEMENT OG ADRESSEÆNDRINGER Susanne Bach Frandsen, T 8740 5251, sbf@seges.dk OPLAG 4.100 hver 14. dag. Indholdet af Kvæg Nyt må gengives med kildeangivelse. Reklameindstik afspejler ikke nødvendigvis Landbrug & Fødevarer, Kvægs holdning til de annoncerede produkter ISSN 1904-3597 (tryk) ISSN 1904-5212 (web).